

La revolta de l'aigua s'estén

"Prou d'abusos!", criden. Més de 60.000 famílies del Principat es neguen a pagar els impostos del rebut de l'aigua.

Quan, fa gairebé tres anys, la Societat General d'Aigües de Barcelona va accedir a la petició —raonable— de l'Organització de Consumidors de Catalunya (OCUC) perquè simplifiqués el rebut de l'aigua per a fer-lo més entenedor no podia imaginar, segurament, les conseqüències que tindria aquell gest de transparència. Els consumidors volien que el rebut fos més clar, que es pogués entendre i, sobretot, volien saber què pagaven exactament a través d'aquell rebut.

La companyia subministradora va llançar una nova modalitat de rebut molt més fàcil d'interpretar. Massa, potser. Els usuaris van observar amb sorpresa que no només havien estat pagant el seu consum d'aigua trimestral sinó també una sèrie de petits impostos de di-

fícil lectura i indesxifrable finalitat, sobre els quals no havien estat mai informats. Però la sorpresa es va tornar indignació en comprovar que, tot sumat, pagaven més per impostos que per consum d'aigua. En pocs mesos el malestar ciutadà es va organitzar al voltant de la Mesa Pro-Defensa del Rebut de l'Aigua. O més popularment: "la Plataforma".

Què és què? Qui cobra què? Els responsables de la Plataforma de seguida es van adonar de l'extraordinària complexitat de les negociacions que havien d'afrontar. Calia aclarir què eren exactament aquelles taxes, qui les cobrava i per a què es feien servir exactament els diners recaptats. Les investigacions van evidenciar l'espectacular garbuix administrativo-institucional que rodeja la

El rebut de la polèmica

Aquests són els conceptes que el ciutadà paga i que tenen una relació directa amb el seu consum d'aigua. La quota de servei varia en funció del tipus de vivenda i el nombre de punts d'aigua que hi hagi instal·lats. El consum d'aigua es valora en tres blocs:

Bloc 1: Una tarifa social per a consums molt reduïts de persones i petits grups familiars de molt escassos recursos.

Bloc 2: És el "preu normal", i no el sobrepassen la immensa majoria dels usuaris domèstics.

Bloc 3: Constituint per al consum excessiu o sumptuari. Va néixer per fomentar l'estalvi d'aigua després de les últimes sequeres. Només el sobrepassen un 3% dels usuaris.

Finalment s'estableix un complement de tarifa de xarxa bàsica per repercussió en preu de venda en alta de l'aigua.

Aquests són els impostos que diferents administracions cobren a través del rebut de l'aigua, i que més de 60.000 famílies han deixat de pagar. A banda de l'IVA, ja conegut per tothom, són els següents:

—Tarifa Complementària de Garantia i Subministrament: els diners recaptats es dediquen al desenvolupament de la xarxa secundària de subministrament d'aigua (vegeu el text).

—Tributs locals: clavegueram i escombraries.

—Increment de Tarifa de Sanejament: els diners recaptats es destinen al Pla de Sanejament.

—Cànon d'Infraestructures Hidràuliques: dividit en dos blocs, el seu import es dedica a les obres d'infraestructura hidràulica que són d'interès comú.

Número de factura		Codi		Dates facturació		Dates consum		Data emissió	
93-2630787	247447	-04		16ABR93-19JUL93				28JUL93	
Subministrament		Tipus		DOG NUM.					
BARCELONA		DOMESTICA		1687					
Codi de facturació		Tipus de consum		Posició					
COMPTADOR-00077941		T.R. 007		POSICIO 0-28					
TRIMESTRAL									
CONSUM									
FACTUR. 1.1 16ABR93-19JUL93									
04A									
1162 1202 40									
40 M3									
BLOC 1 BLOC 2									
18 22									
QUOTA SERVEI TIP.VIV. A									
BLOC 1 18 M3 A 38,230 PTA 588									
BLOC 2 22 M3 A 77,730 PTA 688									
C.TAR.XARXA BASICA(1) 40 M3 A 9,820 PTA 393 3.379									
T.C.G.SUBMINIS. (2) 40 M3 A 10,80 PTA 432									
IVA BASE IMPOSABLE 3.811 PTA * 6,00 % 229									
CLAVEGUERAM (3) 40 M3 A 21,55 PTA 862									
ELIM.RESID.SOLIDS (3) 40 M3 A 19,75 PTA 790									
I.T.SANEJAMENT (1) 40 M3 A 36,18 PTA 1.447									
C.INFR.HIDR.BL.1 (1) 18 M3 A 11,38 PTA 205									
C.INFR.HIDR.BL.2 (1) 22 M3 A 21,61 PTA 475 4.440									
(1)GENERALITAT (2)ENT METROPOLITANA SERV.HIO.TRACT.RESID. (3)AJUNTAMENT									
TOTAL FACTURA *****7.819-									
DETALL DEL CARREC QUE US EFECTUA LA VOSTRA ENTITAT BANCARIA.					DETALLE DEL CARGO QUE LE EFECTUA SU ENTIDAD BANCARIA.				
247447 -04 16-04-93 A 19-07-93 *****7.819-									

gestió d'un recurs bàsic com és l'aigua a Catalunya. El rebut de l'aigua "transporta" impostos fixats per quatre instàncies administratives diferents: dues conselleries de la Generalitat de Catalunya (Medi Ambient i Obres Públiques), l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus i els diferents ajuntaments (vegeu el quadre de la pàgina 32). Per aquest motiu els membres de la Plataforma coneixen el rebut de l'aigua amb el nom de "rebut-autobús". I per aquesta raó els ciutadans afectats van de ve-

gades tan despistats a l'hora d'identificar el "culpable" (en una manifestació que va acabar a la plaça de Sant Jaume els organitzadors van suar per mantenir els manifestants en una posició equidistant del Palau de la Generalitat i la Casa Gran. "Gairebé vam haver de fer servir cinta mètrica", diu un d'ells.)

I a on van a parar els diners? L'import de la **Tarifa Complementària de Garantia i Subministrament** es dedica a garantir el desenvolupament de l'anomenada xarxa secundària de subministrament d'aigua: són les

Quatre cares per a un sol rebut

Josep Maria Cullell

—Conseller de Política Territorial i Obres Públiques (PTOP).

—Impost: Cànon d'Infraestructures Hidràuliques.

Albert Vilalta

—Conseller de Medi Ambient.

—Impost: Increment de Tarifa de Sanejament (ITS).

Pasqual Maragall (*)

—Alcalde de Barcelona.

—Impostos: Tributs locals (taxa de clavegueram i taxa d'escombraries).

Manel Hernández

—President de l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus.

—Impostos: Tarifa Complementària de Garantia i Subministrament (TCGS) i Tarifa d'Eliminació de Residus Sòlids Urbans (TERSU).

(*) Evidentment, l'alcalde canvia segons sigui la població afectada.

canonades que porten l'aigua des de la xarxa bàsica (composta per les canonades que uneixen les plantes potabilitzadores de Cardedeu, Abrera i Sant Joan Despí) fins als diferents municipis, que s'encarreguen finalment de la distribució als domicilis particulars. Per aquest concepte es recapten uns 2.500 milions de pessetes anualment.

L'Increment de Tarifa de Sanejament (ITS) es cobra únicament als consumidors privats, i les indústries estan obligades a pa-

gar l'anomenat cànon de sanejament. L'ITS es dedica íntegrament a l'execució del Pla de Sanejament: construcció de col·lectors d'aigua, emissaris i depuradores. Es tracta, doncs, d'un impost ambiental que recapta uns 15.000 milions de pessetes l'any.

Si l'ITS depèn de la conselleria de Medi Ambient, el **Cànon d'Infraestructures Hidràuliques** el fixa i gestiona la Conselleria de Política Territorial i Obres Públiques. Aquests diners es destinen a la inversió en obres d'infraestructura hidràulica que es consideren d'interès general. Cada any es recapten per aquest concepte aproximadament 7.000 milions de pessetes anuals, segons fonts de la Conselleria.

I finalment es troben dos impostos municipals, agrupats sota la denominació **Tributs Locals**: clavegueram i escombraries. La Plataforma considera que la taxa d'escombraries no té res a veure amb l'aigua i que per tant encara té menys sentit que s'inclogui dins el rebut. Segons els tècnics, però, existeix un estudi que relaciona el consum d'aigua amb la producció de residus sòlids en els domicilis particulars. Però popularment aquesta explicació es percep més aviat com una excusa, i els portaveus de la Plataforma n'apunten una altra: posar la taxa d'escombraries dins d'un rebut més ampli era l'única forma d'aconseguir que la gent la pagués, ja que quan es feia en un rebut a part, el nivell de morositat era altíssim, gairebé ningú no pagava. Un Ajuntament com el de Barcelona ingressa ara uns 2.500 milions de pessetes anualment per aquest concepte.

Tot i la complexitat de la qüestió, el moviment ciutadà s'ha articulats d'acord amb dues consignes molt simples: "Prou d'abusos!" i "Fora impostos del rebut de l'aigua". La protesta és especialment atractiva per als qui la segueixen: cada trimestre els veïns que participen en la protesta ingressen en un mateix compte corrent de la Caixa de Pensions la part del rebut que correspon al consum d'aigua. Llavors els representants de la Plataforma es dirigeixen acompanyats d'un notari a Aigües de Barcelona i intenten efectuar el pagament d'aquesta part del rebut. La companyia respon sempre el mateix: no estem autoritzats a cobrar només una part del rebut, o tot o res. Així, en aquests moments la Plataforma ja ha acumulat en aquest compte corrent 504 milions de pessetes, que rendeixen uns interessos molt sucosos: uns tres milions al mes, que en principi es dedicaran a les despeses pròpies de la campanya de protesta. Tres persones tenen signatura en aquest compte corrent, que a més està intervingut notarialment: Jordi Gutiérrez (CC OO), Alfredo Vela (Confederació d'Associacions de Veïns de Catalunya, CONFAVC) i Jordi Tor-

redemer (OCUC). La transparència sobre la gestió d'aquests recursos és total, però no és fàcil decidir exactament el destí dels interessos. En qualsevol cas es tracta del primer moviment ciutadà autofinançat i rendible. I un dels més nombrosos des de les mítiques lluites ciutadanes de la Barcelona dels 60 i 70: en formen part més de 60.000 famílies, de les quals unes 20.000 són de Barcelona capital i la gran majoria, més de 40.000, de les ciutats perifèriques.

Aigües de Barcelona està lligada de mans i peus per aquesta estratègia: com que els usuaris afectats han manifestat la seva voluntat de pagar, legalment no pot procedir al tall del subministrament. I les administracions implicades es queden sense cobrar els seus impostos. Els veïns que segueixen aquest sistema, però, es poden trobar amb un inconvenient important el dia que s'arribi a una resolució del conflicte: evidentment l'administració reclamarà el cobrament de tots els impostos que s'hauran deixat de pagar (si no ho fes es crearia un greuge comparatiu amb les famílies que sí que abonen puntualment la totalitat del rebut), i molta gent es pot veure obligada de sobte a pagar quantitats importants.

Els portaveus de la Plataforma asseguren que l'administració ha promès que donarà uns terminis de pagament equivalents al temps que cada persona hagi estat implicada en la protesta. Però no hi ha res firmat...

El triple malestar. Les negociacions entre la Plataforma i les administracions estan en aquests moments en un punt mort. Algunes reivindicacions han estat ateses, de forma que per exemple el Cànon d'Infraestructures Hidràuliques i la Tarifa de Sanejament han estat lleugerament rebaixades. Igualment s'ha ofert la possibilitat als usuaris que ho vulguin de pagar la taxa d'escombraries separatament del rebut de l'aigua, però pagant un 1% més. Algunes fonts indiquen també que Aigües de Barcelona pot haver trobat la fórmula jurídica per acceptar el cobrament de només una part del rebut, la que correspon al consum d'aigua. En general, els dirigents del moviment de protesta admeten que, tot i la desinformació total que va rodejar la fixació d'aquests impostos, tant Obres Públiques com Medi Ambient i l'Entitat Metropolitana han fet un esforç de transparència per explicar què es fa exactament amb aquests impostos i la seva necessitat.

Però un acord substancial sembla molt lluny encara. El passat 17 de novembre el Síndic de Greuges, Anton Cañellas, va intentar per últim cop posar d'acord les parts implicades –feia de mitjancer a petició de la Plataforma– i aquesta via ja es dona per ex-

haurida. En aquestes circumstàncies un dels portaveus de la Plataforma, Jordi Gasull, ha explicat a EL TEMPS que es proposaran un seguit d'accions "per a forçar la màquina". Així, preparen una tancada al departament de Política Territorial i Obres Públiques per a lliurar un document reivindicatiu. Les associacions de veïns –motor mobilitzador de la Plataforma– han decidit també convocar una manifestació a Barcelona per al proper dia 20 de febrer.

La convocatòria pretén ser una expressió en massa del malestar que es viu en molts barris de Barcelona i la seva perifèria per tres temes diferents: el conflicte del rebut de l'aigua, l'augment de tarifes del transport públic i l'irresolt problema de l'aluminosi. El primer i el tercer han generat una creixent irritació en molts barris vista la falta de solucions. "Les assemblees que convoquem per al tema de l'aluminosi –explica Jordi Gasull– cada cop són més tenses, se'ns trenquen, hi ha gent que no pot aguantar més la seva situació i comença a demanar de cremar-ho tot". La Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona té censats, segons aquest portaveu, més de 15.000 habitatges amb aluminosi, "i l'administració només ha donat algun tipus de solució a 500 casos".

Segons aquesta interpretació, la revolta de l'aigua ha quallat no tant pel cost del rebut de l'aigua (que no és molt elevat, ja que una família mitjana pot pagar entre 8.000 i 10.000 pessetes al trimestre,) sinó a causa del malestar acumulat en els barris populars des de fa temps: "Prou d'abusos!" no seria, doncs, una signa referida només al rebut de l'aigua.

Els barris de la Barcelona postolímpica podrien haver recuperat la vitalitat reivindicativa que els va caracteritzar no fa tantes dècades. Però potser en realitat només han recuperat una cosa: el malestar. **Eduard Voltas**

La Plataforma prepara una tancada al departament de Política Territorial i Obres Públiques per a lliurar un document reivindicatiu. Les associacions de veïns –motor mobilitzador de la Plataforma– han decidit també convocar una manifestació a Barcelona per al proper dia 20 de febrer.